

Een peetje verliefd. Van handkus tot cyberlief.

Een project over generaties heen

Inge De Paepe, lector wiskunde Erasmushogeschool Brussel

Els Moonen, lector Nederlands Erasmushogeschool Brussel

“Oude mensen zijn oud, hebben functieverlies, maar zijn en blijven vooral mens,” zegt Marita De Medts, directrice van het Rust- en Verzorgingstehuis (RVT) Sint-Jozef in Moerbeke. Dat het geen loze uitspraak is, getuigen de studenten van het tweede jaar bachelor in onderwijs: lager onderwijs van de Erasmushogeschool Brussel. Eind maart kregen ze de kans tijdens hun opleiding een project uit te werken over generaties heen, een ‘intergenerationeel project’. Wat is intergenerationeel werken? Hoe pak je dit aan? Hoe zag de projectweek er concreet uit?

Contacten tussen ouderen en jongeren zijn in onze huidige samenleving niet meer vanzelfsprekend. Dit wordt onder meer duidelijk uit een Europees onderzoek (Walker, 1993) waarin werd vastgesteld dat ruim 59% van de ouderen in België weinig of geen contact heeft met jongeren, met inbegrip van eigen kleinkinderen. Dit gegeven is te betreuren, aangezien uit diverse onderzoeken is gebleken dat contacten tussen generaties voor beide leeftijdsgroepen zinvol, belonend en leerzaam kunnen zijn. De wederzijdse beeldvorming tussen jong en oud is maar al te vaak het resultaat van vooroordelen, vage geruchten en de angst voor het onbekende. Bovendien wordt het beeld dat oud en jong van elkaar hebben maar zelden genuanceerd in directe contacten. Het resultaat is dat de leeftijdsgroepen naast elkaar leven.

Contact tussen de generaties echter komt daarmee niet alleen de beide leeftijdsgroepen ten goede, maar ook de samenleving in het algemeen. Dit contact draagt immers bij tot de totstandkoming van een stabiele geïntegreerde samenleving, waar sociale cohesie de boventoon voert. Kortom, een samenleving voor alle leeftijden.

A. Wat zijn intergenerationele projecten?

Intergenerationele projecten zijn *doelbewust georganiseerde activiteiten* die contacten tussen niet-verwante ouderen en jongeren tot stand brengen. Het zijn projecten die *gedurende langere tijd* plaatsvinden en die *voordelen* met zich meebrengen *voor beide leeftijdsgroepen*. Ze worden gekenmerkt door reciprociteit en het gebruik van het sociaal kapitaal van de deelnemers. Ze zijn gebaseerd op de gedachte dat omwille van de verschillen tussen de generaties een wederzijds interessante interactie kan ontstaan.

“Neem de wijsheid en de ervaring van de ouderdom, voeg er de energie en de onschuld van de jeugd aan toe, breng het liefdevol samen en er gebeurt iets wonderlijks!” (Penninx en Zandbergen)

Op het niveau van de basisschool betekent dit dat bejaarden en kinderen kennis, ervaringen, diensten en vaardigheden verwerven, delen en uitwisselen. Er wordt met andere woorden een leeromgeving geschapen waarin jong en oud van en met elkaar leren. Daarbij is er wederzijds respect en waardering voor de verschillen tussen de generaties.

B. Waarom is intergenerationeel werken zo’n succes?

Dat ouderen en jongeren verschillen, is voor iedereen duidelijk. Zo zijn ze opgegroeid in verschillende tijdperken, communiceren ze op verschillende wijze, beschikken ze over verschillende vaardigheden, kennis, normen en waarden. Het zijn juist deze verschillen die intergenerationele projecten succesvol maken, omdat zij de interessante en leerzame interactie tussen oud en jong stimuleren. Juist omdat de leeftijdsgroepen van elkaar verschillen, kunnen zij van elkaar leren en kunnen zij een bijdrage leveren aan de vervulling van elkaars behoeften. Dit wordt versterkt door het feit dat de behoeften van de twee leeftijdsgroepen niet alleen verschillend zijn, maar vaak ook elkaar kunnen aanvullen. Het ontbreekt

beiden veelal aan een duidelijke sociale rol en beide leeftijdsgroepen zijn meer dan anderen aangewezen op de buurt. Bovendien zijn er enkele fundamentele basisbehoeften die in elke levensfase van belang zijn, maar die voor ouderen en jongeren vaak moeilijker zijn te vervullen dan voor de werkende middengeneratie. Het gaat daarbij om behoeften als:

- het gevoel zinvol en nuttig te zijn;
- de behoefte aan persoonlijke identiteit;
- de behoefte aan cultuuroverdracht en overdracht van vaardigheden en kennis;
- de behoefte aan acceptatie en geborgenheid;
- de behoefte deel te nemen aan de geschiedenis;
- de behoefte om op plezierige wijze nieuwe dingen te leren;
- de behoefte aan aandacht, contact en gezelligheid.

Het succes van intergenerationele projecten ligt in zowel de overeenkomsten als de verschillen tussen de generaties.

Intergenerationele projecten zijn daarom projecten die aansluiten bij fundamentele menselijke basisbehoeften. Bovendien brengen ze een ruilproces en wederzijds vruchtbare contacten tot stand tussen ouderen en jongeren, gebaseerd op leeftijdsverschillen.

C. Aandachtspunten voor een succesvol intergenerationeel project

Veel residentiële ouderenvoorzieningen zijn zich bewust van de noodzaak van het sociaal en psychologisch welbevinden van hun bewoners. Ze grijpen daarom gretig naar het ‘intergenerationeel’ antwoord. Vol enthousiasme wordt een schoolklas uitgenodigd om een middag langs te komen of wordt een zangoptreden door kinderen georganiseerd. Het verwachte succes blijft echter uit : de kinderen en ouderen komen nauwelijks met elkaar in contact en negatieve stereotiepe beelden worden niet afgebroken, maar juist versterkt. Kennelijk is er iets misgegaan, maar wat? Uit onderzoek blijkt dat verschillende elementen noodzakelijk zijn voor het welslagen van intergenerationeel werken:

1. Doelbewust georganiseerde activiteiten

Om functionele, wederzijds waardevolle contacten tot stand te brengen is het vereist dat de doelstellingen betrekking hebben op de wensen en behoeften van beide leeftijdsgroepen.

2. Direct contact

Direct contact tussen de leeftijdsgroepen is een vereiste voor een succesvol intergenerationeel project, want alleen dan kan uitwisseling en communicatie tot stand komen. Dat betekent dat een zangopvoering door kinderen wel plezierig kan zijn, maar weinig effect zal hebben als daarna geen contact ontstaat tussen de twee leeftijdsgroepen. Er moet dus sprake zijn van een gezamenlijke activiteit. Belangrijk is tevens direct persoonlijk contact, in plaats van oppervlakkig contact. Oppervlakkige contacten kunnen namelijk tot versterking van negatieve beeldvorming leiden. Jong en oud moeten elkaar leren kennen, willen zij van elkaar kunnen leren. Dit betekent ook dat zij de tijd moeten krijgen om elkaar te leren kennen. Eenmalige contacten zullen bijgevolg zelden de gewenste positieve effecten hebben.

3. Geregeld en gedurende lange tijd

Een Amerikaans onderzoek heeft uitgewezen dat sporadische contacten tussen oudere bewoners van een verpleeghuis en jonge kinderen niet leidt tot vermindering van negatieve stereotiepe beeldvorming, maar tot versterking ervan (Seefeldt, 1987). Kinderen die eenmalig of af en toe het verpleeghuis bezochten, hadden zelfs een negatiever beeld van ouderen dan hun leeftijdsgenoten die niet aan de bezoeken deelnamen. De sporadische bezoeken versterkten bij hen het beeld van de zielige, hulpbehoevende, aan een rolstoel gekluisterde oudere. Bij kinderen die regelmatig, gedurende langere tijd, op bezoek gingen bij bewoners van residentiële ouderenvoorzieningen zag men daarentegen een positieve verandering van de beeldvorming. Deze kinderen zagen ouderen als plezierige, vriendelijke mensen met wie

gepraat en gespeeld kan worden. Bij hen bleef niet het beeld van de oude man in een rolstoel hangen, maar het beeld van de oude man met een vriendelijke glimlach die met hen speelt.

Kinderen die regelmatig, gedurende langere tijd, op bezoek gaan bij bewoners van residentiële ouderenvoorzieningen zien ouderen als plezierige, vriendelijke mensen met wie gepraat en gespeeld kan worden.

4. Wederzijds belonend contact

Bij de opzet van een intergenerationeel project moet naar de juiste combinatie tussen jong en oud worden gezocht. Met andere woorden: wat de ene leeftijdsgroep kan bieden, moet aansluiten bij de behoeften of wensen van de andere. Een groep tienjarigen is bijvoorbeeld bijzonder leergierig en wil allerlei nieuwe vaardigheden opdoen, zoals timmeren of biljartspelen. Contact met dementerende of zeer hulpbehoevende ouderen zal hen weinig opleveren en zal dus weinig succesvol zijn. Contact met actieve ouderen die behoefte hebben aan een zinvolle dagbesteding en aan het overdragen van hun vaardigheden en kennis zal daarentegen voor beide leeftijdsgroepen belonend en plezierig zijn.

D. Een win-winsituatie voor alle betrokkenen

Vrije basisschool De 5-sprong en RVT Sint-Jozef in Moerzeke zijn sinds 2000 actief bezig met intergenerationeel werken. Zij zijn als geen ander overtuigd van de voordelen voor beide partijen.

Directeur Geert Descamps van de vrije basisschool De 5-sprong ziet als voordelen voor de kinderen:

- De kinderen leren omgaan met 'ouder worden' en de problemen die eruit voortspuiten (dementie, handicaps, gevoel van nutteloosheid, afscheid nemen...)
- De kinderen 'beleven' de problematiek in plaats van 'erover te leren'. Ze zijn emotioneel betrokken.
- De leermotivatie van de kinderen stijgt enorm. Ze leren 'het leven', een leerproces met een enorme maatschappelijke relevantie.
- Tussen bepaalde kinderen en bepaalde bewoners van het RVT groeien soms heel warme vriendschappen.
- De kinderen voelen zich verantwoordelijk en leren initiatief nemen.
- De kinderen leren veel van en met de oudere mensen: "Zij die nog niet zo goed kunnen knippen, leren van en met mensen die niet zo goed meer kunnen knippen."
- Het project brengt dynamiek in de school.

Samen met de kinderen stroomt er energie naar binnen.

Bart Onselaere, diensthoofd van de dienst kine-ergo-animatie van RVT Sint-Jozef en mede-initiatiefnemer van het intergenerationeel werken in Moerzeke, formuleert de voordelen voor de betrokken bewoners als volgt:

- De dagelijkse sleur en verveling worden doorbroken.
- Samen met de kinderen stroomt er energie naar binnen.
- De meeste bejaarden hoeven in een rust- en verzorgingstehuis niet meer te zorgen. Er wordt voor hen gezorgd. Onbewust wordt hen door de situatie iets belangrijks ontnomen. Het is dan ook deugdzaam dat ze die zorgtaak nog kunnen opnemen. De warme respons van de kinderen als antwoord op die zorg is het cadeau voor die inzet.
- Doodgewone oefeningen krijgen een extra dimensie door de aanwezigheid van de kinderen. (bv. gooien met een bal, zwaaien met de armen...)
- De kinderen helpen bij een aantal taken: voorlezen uit de krant, helpen bij de voeding, de rolstoel duwen tijdens een wandeling, een boodschap doen...
- De genegenheid en de vriendschap die tussen hen en de kinderen groeien, kunnen zorgen voor het doorbreken van het isolement en de vereenzaming.
- Via de kinderen is er contact met de buitenwereld en sluipt er nieuws naar binnen. Het zorgt vaak ook voor nieuwe contacten met de tussengeneraties.

- Zij stellen hun levenservaring en kennis ten dienste van de jongere generaties. Zij zijn de ooggetuigen van wat voor kinderen reeds behoort tot een ‘ver verleden’. Dit kunnen doorgeven is enorm belangrijk voor het zelfwaardegevoel van de bejaarde.

E. Doel van het project ‘Een peetje verliefd. Van handkus tot cyberlief’

Binnen de opleiding tot bachelor in onderwijs: leraar lager onderwijs van de Erasmushogeschool Brussel krijgen de studenten in het tweede jaar de kans een project uit te werken. Hier leren ze projecten uitwerken voor leerlingen van het basisonderwijs. Dit jaar gingen we voor het eerst intergenerationeel werken. De grote voordelen voor leerlingen en bejaarden werden reeds uitvoerig besproken. Ook wij waren ervan overtuigd dat een samenwerking met een basisschool en een RVT met ervaring in intergenerationeel werken zou bijdragen tot het bereiken van belangrijke doelstellingen en competenties bij onze toekomstige onderwijzers. Vrije basisschool De 5-sprong en RVT Sint-Jozef waren enthousiast en bereid hun deuren voor onze studenten te openen om dit project samen te realiseren. Onze verwachtingen voor dit project werden meer dan ingelost. Enerzijds leerden onze studenten onderling en met externen samenwerken en leerden ze verschillende vaardigheden toepassen, zoals communiceren, organiseren, flexibel zijn... Anderzijds hebben studenten drempels overschreden en zijn ook zij dichterbij de bejaarden toe gegroeid.

Studenten hebben drempels overschreden en zijn dichterbij de bejaarden toe gegroeid

F. Praktische invulling van het project

F.1 Algemeen verloop

Aangezien het jaarprogramma van de studenten goed gevuld is, werd de uitvoering van de activiteiten binnen het project geconcentreerd in één week. Het startsein werd echter enkele maanden op voorhand gegeven. Gedurende de weken vóór de eigenlijke projectweek werkten studenten de activiteiten uit in samenspraak met de betrokken partijen (lectoren van de Erasmushogeschool, leerkrachten van De 5-sprong en medewerkers van het RVT). Het bundelen van de activiteiten gedurende één projectweek is echter niet noodzakelijk; eenzelfde project kan zonder problemen over meerdere weken worden gespreid. We hebben ervoor gekozen het project uit te werken voor de derde graad van het basisonderwijs. Door de twee locaties van de vrije basisschool De 5-sprong konden we werken met twee groepen. In Moerbeke werkten we met het 5de leerjaar van meester Bart, het 6de leerjaar van meester Herman en juf Kathleen en in Kastel met de graadsklas 5de-6de leerjaar van juf Sabine. Om alle activiteiten aan bod te laten komen, werd het 5de en 6de leerjaar van Moerbeke voor de activiteiten lied en dans samengebracht. De studenten werden verdeeld in zes groepen. Elke groep (4-5 studenten) werkte één intergenerationele activiteit uit (met leerlingen van 5de en/of 6de leerjaar en bejaarden) binnen het thema ‘Een peetje verliefd’. Deze activiteit werd altijd eerst voorbereid met de leerlingen afzonderlijk en eventueel ook met de bejaarden afzonderlijk. Van de studenten werd gevraagd om met de leerlingen te werken binnen het thema ‘liefde en verliefdheid’. De projectweek werd afgesloten met een grote themamarkt waarop van de ene workshop naar de andere gewandeld kon worden. Dit gaf de leerlingen en bewoners van RVT Sint-Jozef de gelegenheid te proeven van alle activiteiten.

F.2 Activiteiten in detail

Hieronder staan we stil bij de verschillende intergenerationele activiteiten van deze projectweek. Het is de bedoeling met dit kort overzicht ideeën te geven voor mogelijke activiteiten. De voorbereidende lessen worden niet weergegeven, maar bestonden uit voorbereidingen en/of uitdiepingen van het onderwerp van de activiteit (zoals aanleren van het lied en de dans, stilstaan bij de tekst van het lied, nadenken over verschillende soorten molens, natuurleerwandeling uitvoeren, voorbereiden van het interview...)

F.2.1 Weekoverzicht

In onderstaand schema wordt duidelijk hoe we deze projectweek hebben ingevuld.

	8.30 – 10.00 u	10.10 – 10.30 u	10.30-11.30 u
	<i>Voorbereiding met leerlingen</i>		<i>Activiteit met leerlingen en bejaarden</i>
<i>Maandag</i>	<i>Lied en dans (5de & 6de lj Moerzeke) Plaisir d'amour</i>	<i>Ophalen van bewoners op de afdeling</i>	<i>Lied en dans (5de & 6de lj Moerzeke) Plaisir d'amour</i>
<i>Dinsdag</i>	<i>Lied en dans (5de & 6de lj Kastel) Daar bij die molen</i>	<i>Ophalen van bewoners op de afdeling</i>	<i>Lied en dans (5de & 6de lj Kastel) Daar bij die molen</i>
<i>Woensdag</i>	<i>Zweedse gym (5de lj Moerzeke) Interview (6de lj Moerzeke)</i>	<i>Ophalen van bewoners op de afdeling</i>	<i>Zweedse gym (5de lj Moerzeke) Interview (6de lj Moerzeke)</i>
<i>Donderdag</i>	<i>Volksspelen (6de lj Kastel) Zeg het met bloemen (5de lj Kastel)</i>	<i>Ophalen van bewoners op de afdeling</i>	<i>Volksspelen (6de lj Kastel) Zeg het met bloemen (5de lj Kastel)</i>
	<i>9u00-10u00</i>	<i>10u30-11u30</i>	<i>13u30-15u15</i>
<i>Vrijdag</i>	<i>Start themamarkt met leerlingen</i>	<i>Bewoners sluiten aan bij de leerlingen en nemen samen deel aan de themamarkt</i>	<i>Bewoners en leerlingen nemen samen deel aan de themamarkt</i>

F.2.2 Franstalig lied en dans: Plaisir d'amour

Wanneer de leerlingen van het 5de en 6de leerjaar toekomen in het RVT, helpen ze nog even met het ophalen en het in de kring brengen van de bejaarden. Eens iedereen op zijn plaats, kan de activiteit starten. Tijdens de voorbereidende les hebben de leerlingen het lied en de dans aangeleerd. Het lied was totaal nieuw voor de leerlingen, maar ze leerden het vlug. De activiteit wordt gestart met het aanleren van de dans. Voor deze dans wordt elke leerling gekoppeld aan één bewoner. De dans is aangepast aan de hoogbejaarden. Zo is iedereen volop bezig bloemen te laten ontluiken door beide handen langzaam opwaarts te bewegen en boven het hoofd te spreiden, nectar uit de bloemen te plukken door de arm te strekken en te buigen, te vliegen als vogels door de armen op en neer te bewegen... Na de dans is er tijd voor een korte pauze en een drankje. Elke leerling brengt een drankje naar zijn partner en neemt er dan zelf ook een. Met opgelade batterijen begint de groep aan het lied. Een groot deel van de bewoners kent het lied van vroeger en zingt vanaf het begin uit volle borst mee. Anderen herkennen de melodie en kunnen, met ondersteuning van de tekst in groot lettertype, het lied snel meezingen. De sfeer zit er in goed in. Wanneer de dans en het lied gecombineerd worden, kan de pret niet op. Iedereen doet actief mee. “Ik heb bewoners zien bewegen die anders ganse dagen zitten te suffen”, merkt een medewerker van RVT Sint-Jozef achteraf op. Ook de leerkrachten van het 5de en 6de leerjaar zijn enthousiast: “Een toffe activiteit voor zowel leerlingen als bewoners”, klinkt het. Voordat de leerlingen terug naar school vertrekken, begeleidt iedere leerling zijn partner naar de afdeling. Ondertussen praten leerlingen en bewoners over de voorbije activiteit.

“Ik heb bewoners zien bewegen die anders een ganse dag zitten te suffen”

F.2.3 Nederlandstalig lied en dans: Daar bij die molen

De graadsklas komt vol enthousiasme toe in het RVT. De studenten dragen aangepaste kledij en elke leerling draagt een sjaaltje. Ze hebben tijdens de voorbereidende les samen gezongen en gedanst en de sfeer zit er onmiddellijk in. Samen met de medewerkers van het RVT nodigen de leerlingen de bewoners van de afdelingen uit en komen ze samen in ‘de steene poort’ (de cafetaria) van het RVT. Zodra iedereen op post is, knopen de leerlingen een sjaaltje rond de hals van de bewoners. Zo vormen ze koppels uit ‘de tijd van toen’. Het zingen en dansen kan beginnen! Als de bewoners de melodie van het liedje horen beginnen ze uit volle borst mee te zingen. Dit lied roept herinneringen op, wat blijkt wanneer een van de bewoners ontroerd raakt tijdens het zingen van het lied. Het meisje naast de ontroerde man begint hem spontaan te troosten. De dans is aangepast aan de bejaarden en de “liefde”

straalt uit de dans. Zo vormen leerlingen en bejaarden samen hartjes in de lucht door de handpalmen tegen elkaar te houden en een hart te tekenen in de lucht. De bewoners waarbij het omhoog steken van de armen een zware opgave is, worden subliem begeleid door de leerlingen, de hartjes zijn iets kleiner maar stralen evenveel zorg uit. Al wiegend bewegen leerlingen en bewoners op de tonen van het lied. Meerdere malen klinkt het lied door de zaal, steeds met evenveel enthousiasme. De gezichten van leerlingen en bewoners stralen, dit is duidelijk amusement voor jong en oud! Na de activiteit krijgen de bewoners van de leerlingen een aandenken. Dit wordt ten eerste geapprecieerd en ook nu praten de leerlingen honderduit over deze prettige activiteit tijdens de ‘terugreis’ naar de afdeling. “Komen jullie morgen terug?”, vragen de bewoners.

F.2.4 Zweedse gym: Hup met de beentjes

“Komen jullie mee met ons?”, vraagt een leerling aan een bewoner. “Ja hoor, ik ga mee *gymmenas doen!*” (*gymnastiek doen, nvdr*) Arm in arm begeven ze zich naar de cafetaria. Andere bewoners komen in de zaal toe met de mededeling dat ze vandaag enkel gaan kijken. Eens de activiteit vlot loopt, zijn zij degenen die met de meeste overgave de oefeningen tot een goed einde brengen. “Vlieg met me mee...” klinkt het door de cafetaria aan het begin van de activiteit, en de leerlingen dansen op de tonen van het lied van Paul De Leeuw. De leerlingen richten zich tot de bewoners. De muziek zorgt opnieuw voor extra sfeer en de bewoners beginnen spontaan mee te bewegen. Daarna volgen enkele turnoefeningen. Leerlingen en bewoners geven een hartje door met een grote armboog, de handen worden losgeschud, de schouders losgedraaid. De tenen en voeten worden op en neer bewogen en de nekspieren losgemaakt. Daarna schoppen leerlingen en bewoners samen een grote rode bal naar de overkant van de kring. Na deze heuse inspanning verdienen onze bewoners en de leerlingen een drankje tijdens een kort rustmoment. De bewoners worden van drank voorzien door de leerlingen en de leerlingen nemen ook een grote slok. De bekertjes worden aan de kant gezet en de leerlingen geven de bewoners een handmassage. “Dat doet deugd. Ze doet het goed!”, zegt een bewoner. Na de handmassage is de massage van de nekspieren aan de beurt. Dit doen de leerlingen door een balletje te rollen over de nek en schouders van de bewoners. Ze genieten zichtbaar. Het einde van de activiteit is weer in zicht, maar niet zonder eerst nog samen te dansen op het lied. De muziek weerklinkt door de zaal en de leerlingen en bewoners vliegen samen mee naar de regenboog door de armen op en neer te bewegen, ze houden van elkaar door de handen te kruisen op hun hart, ze denken aan elkaar door de handen tegen hun slapen te houden. Voor de bewoners terug naar de afdeling gaan, krijgen ze een aandenken mee. Ze zijn zichtbaar trots op dit geschenkje. “Een geslaagde activiteit, het rustmoment en relaxatiemoment waren zeer interactief”, zegt een medewerker van het RVT.

F.2.5 Liefdesinterview

Wat een gezelligheid in de veranda van het RVT. Leerlingen-reporters zitten gezellig te praten met enkele bewoners. Elke leerling draagt een zelfgemaakte perskaart. Hoe zat het nu met de liefde vroeger? Hoe leerde je elkaar kennen? Mochten jullie elkaars handen vasthouden? Deze en nog veel meer vragen worden door de leerlingen gesteld aan de bewoners. Dit interview verloopt bijzonder interactief. Leerlingen stellen vragen en komen vele dingen te weten over liefde en verliefdheid van vroeger. De bewoners praten honderduit over hun eerste kus, de dansfeesten, hoe men zich moest gedragen als verliefd koppel... De interactie is optimaal. Door een doorschuif te voorzien komt elke leerlingengroep bij een meer of minder babbelgrage bewoner. De leerlingen nemen uitvoerig notities en verwerken deze later tot een heus artikel. Niet alleen de leerlingen steken veel op over “liefde uit de tijd van toen” maar ook de studenten ontdekken dat de tijden toch wel heel sterk veranderd zijn. Geen handen vasthouden in het openbaar, minirokjes uit den boze, om 22 uur thuiskomen... Ook zien ze in dat bepaalde waarden en normen beter behouden blijven. Warme gesprekken ontstaan tussen leerlingen, studenten en bejaarden.

F.2.6 Natuur en beeld: Zeg het met bloemen

Dat bloemen meerdere harten kunnen veroveren, ontdekken de leerlingen en studenten tijdens deze activiteit. Als voorbereiding tot de activiteit met de bewoners maken de leerlingen van het vijfde

leerjaar een natuurleerwandeling. Ze verkennen actief de plantengroei op de dijk langs de Schelde. Ze komen op tijd terug om de bewoners te verwelkomen op de afdeling en een plaatsje te zoeken in de veranda om samen een mooi bloemstuk te maken. Die worden samengesteld met materiaal dat de leerlingen tijdens de natuurwandeling verzameld hebben, witte rozen en een mooie amaryllis. Een leeg conservenblik gevuld met oasis vormt de basis van dit bloemstuk. Leerlingen en bewoners overleggen intensief over de samenstelling van het bloemstuk. Samen prikken ze de takjes in de oasis. Nadat het bloemstuk klaar is, wordt het conservenblik langs de buitenkant versierd met wilde katjes en allerhande ander groen. De resultaten zijn prachtig. Alles verloopt zeer vlot en iedereen is supergemotiveerd, zodat er per koppel twee bloemstukjes gemaakt worden. De bewoners nemen hun creatie mee naar de kamer en genieten er ten volle van. De leerlingen zijn al even opgezet met het bloemstuk dat ze mogen meenemen. “Mijn mama zal zo blij zijn met dit bloemstukje”, zegt een van de leerlingen. Met zorg vervoeren ze het bloemstuk tot aan de school en tonen het trots aan de andere leerlingen.

F.2.7 Volksspelen

Welkom op onze Vlaamse kermis! In aangepaste kledij worden de leerlingen en bejaarden verwelkomd in de tot een gezellige kermis omgetoverde cafetaria. Iedereen wordt onmiddellijk meegezogen in de vele spelletjes die er worden aangeboden. Elke leerling gaat samen met een bejaarde van kraam tot kraam en verzamelt punten. Aan het balwerpkraam kunnen leerlingen en bejaarden punten verzamelen door ballen in gaten te gooien. Met al hun krachten gooien de bejaarden vol overgave de balletjes naar de gaten, aangemoedigd door de leerlingen. Daarna is het de beurt aan de leerlingen, die op hun beurt aangemoedigd worden door de bewoners. Het sjoelbakkraam heeft weinig geheimen voor de leerlingen. Uit de voorbereidende les blijkt dat de meeste leerlingen dit spel thuis hebben en geregeld spelen. Na het sjoelen gaan ze ringwerpen. Ringen worden over stokjes gegooid en zo worden punten verzameld. Nog twee kramen blijven over. Het eerste kraam is dobbelen, en tot slot leren de leerlingen een oud volksspel dat in Moerzeke uitvoerig werd gespeeld: ‘pieren’. Het is de bedoeling om met een halve bol zoveel mogelijk kegeltjes om te gooien. Niet zomaar natuurlijk, dit spel vraagt heel wat handigheid. Zowel leerlingen als bewoners hebben de smaak te pakken. “Nu kan ik ’s zondags meedoen als er gepierd wordt in de cafetaria”, zegt een van de bewoners tevreden. Vooral de dames deden dit voor het eerst; vroeger werd dit spel vooral door mannen gespeeld. Als aandenken geven de leerlingen en bejaarden elkaar in elk kraampje een geschenkje binnen het thema ‘liefde en verliefdheid’. Er worden papieren rozen uitgewisseld, een sleutel tot het hart, liefdesgedichtjes, lekkere pralines of een koekje. Deze activiteit is zowel voor de leerlingen als de bewoners zeer aangenaam. De leerlingen ontdekken dat spelen zonder elektronica ook leuk kan zijn!

De leerlingen ontdekken dat spelen zonder elektronica ook leuk kan zijn!

F.2.8 Themamarkt

Voor de themamarkt worden de leerlingen in zes groepen verdeeld. Elke groep doorloopt de zes zeer uiteenlopende workshops. Binnen de workshops van lied en dans worden met veel overgave en enthousiasme de liederen gezongen en het dansje uitgevoerd. Tijdens de workshop rond ‘zeg het met bloemen’ worden prachtige schilderwerken gemaakt met verf en plasticmapjes. Leerlingen en bejaarden smeren verschillende kleuren verf op een stuk plastic. Dit stukje plastic wordt dan op een groot karton gelegd en door met de handpalm te drukken ontstaan er prachtige bloemenschilderijen. Tijdens de Zweedse gym genieten de bewoners zichtbaar van de handmassage, en de volksspelen lokken heel wat kijkers en spelende lui. Het interview wordt omgetoverd tot een heuse ‘liefdesquiz’, waar zowel jong als oud diep nadenken over de antwoorden. De themamarkt lokt heel wat bezoekers. Niet alleen de leerlingen en de bewoners, maar ook familieleden van leerlingen en bewoners zijn aanwezig. De relatie tussen onze studenten en de bewoners wordt zichtbaar sterker. “Waar blijft de volgende groep?”, vraagt een van de studenten. Waarna ze vaststelt dat de tijd erop zit en de themamarkt ten einde is. Als afsluiter genieten jong en oud van een drankje in de cafetaria, en daarna wordt afscheid genomen.

G. Tot slot

“Het was tof, gezellig en voor herhaling vatbaar”, zegt Hilda, een bewoonster van RVT. "Dit was een bijzonder leuk project", vindt Ina, leerlinge van het 6de leerjaar van De 5-sprong. "Wij hebben samen met de begeleiders en de oude mensen gedanst, gezongen en spelletjes gespeeld. Ik leerde oude liedjes die ik niet kende en ontdekte nieuwe spannende volksspelen." Ina vindt het vooral fijn dat ze oude mensen een hele week mocht begeleiden. "Oudere mensen helpen doe ik zeer graag. Ze tonen hun dankbaarheid. Dat geeft een prettig gevoel."

Niet alleen de bewoners en de leerlingen, maar zeker ook de lectoren en de studenten van de Erasmushogeschool Brussel hebben door ‘Een peetje verliefd’ intergenerationele projecten naar waarde leren schatten.

Bibliografie

1. Intergenerationeel werken binnen residentiële ouderenvoorzieningen: algemene situering en theoretisch referentiekader vanuit standpunt ouderenvoorziening, Christina Mercken, Ziekenverzorgende en sociaal gerontologe, onderzoeksmedewerker Nederlands instituut voor zorg en welzijn, Nederland.
2. Samenhang en dialoog tussen jong en oud: een algemeen theoretisch en conceptueel kader door Prof. Dr. Alfons Marcoen, Centrum voor ontwikkelingspsychologie, KULeuven.